

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over externe veiligheid, naar aanleiding van haar brieven getiteld «Reactie op de berichtgeving in de media over een mogelijk Nationaal Deltaplan Asbestsanering» (Kamerstuk 25 834, nr. 103) en «Reactie ten aanzien van de brand en het daarmee gepaard gaande affakkelen bij Shell in Moerdijk op 11 november 2015» (Kamerstuk 29 517, nr. 106).

De voorzitter van de commissie,
Tjeerd van Dekken

De adjunct-griffier van de commissie,
Jansma

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave	blz.
Inleiding	2
Asbestdaken	2
Landelijk Asbest Volgsysteem	6
Affakkelen bij Shell in Moerdijk	8

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken ten behoeve van het schriftelijk overleg externe veiligheid. Zij hebben hierover enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie zijn tevreden dat er actief stappen worden gezet om de hoeveelheid asbestdaken in Nederland af te bouwen. Zij hebben nog wel enkele vragen en opmerkingen hierover en verzoeken de Staatssecretaris hierop in te gaan.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de stukken ten behoeve van het schriftelijk overleg over externe veiligheid en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van voorliggende stukken. Zij hebben hierbij nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de voor dit schriftelijk overleg geagendeerde stukken en hebben hierover nog enkele vragen.

Asbestdaken

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de overheid eigenaren van asbestdaken gaat dwingen om hun dak te vervangen. Wat is de oplossing voor het probleem dat ontstaat als de eigenaar van een asbesthoudend dak geen geld heeft en als een eigenaar weigert het dak te vervangen?

De huidige limiet van de hoeveelheid asbest die door eigenaren zelf verwijderd mag worden, is 35 vierkante meter, zo merken de leden van de VVD-fractie op. Hoe is deze limiet bepaald? Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden om deze grens te verruimen? Zo ja, kan de Staatssecretaris dit toelichten? Zo nee, waarom niet?

Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om de verwijdering van asbestdaken goedkoper te maken, zo vragen deze leden.

Welke rol kan innovatie spelen om de kosten van asbestverwijdering te drukken? Is de Staatssecretaris op de hoogte van nieuwe verwijderingstechnieken die simpeler, sneller en goedkoper zijn dan de huidige en wat doet de Staatssecretaris er aan om deze innovaties een kans te geven? Het tempo van de asbestsanering lijkt veel te laag te liggen waardoor niet alle asbestdaken verwijderd zullen zijn per 1 januari 2024, zo merken deze leden op. Het huidige tempo (tot 2024) en de resterende opgave van te verwijderen asbestdaken sluiten dus niet op elkaar aan. Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om de verwijdering van asbestdaken te versnellen?

Deze leden vragen in welke mate de risicobenadering een rol kan gaan spelen bij de verwijdering van asbestdaken waarbij de meest urgente situaties voorrang krijgen boven minder nijpende gevallen. Deze leden

denken hierbij bijvoorbeeld aan het eerst verwijderen van een asbesthoudend dak bij het woonhuisgedeelte, daarna pas bij de stallen.

Mag de Kamer een evaluatie van de resultaten van de huidige en vorige subsidieregelingen verwachten, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Zo ja, wanneer kan de Kamer deze tegemoet zien? Zo nee, waarom niet? Overweegt de Staatssecretaris een meldingsplicht voor eigenaren van asbesthoudende daken? Zo ja, per wanneer en hoe krijgt deze vorm? Zo nee, waarom niet?

De belastingvoordelen van de milieu-investeringsaftrek (MIA), de Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (Vamil) en Energie Investeringsaftrek (EIA) voor asbestdaken zijn afgeschaft, zo lezen deze leden. Wat was precies de motivatie hiervoor en in hoeverre heeft de Staatssecretaris rekening gehouden met het naderende asbestverbod? De stortbelasting voor asbest en/of asbesthoudende materialen werkt kostenverhogend en werpt een extra drempel op, zo menen deze leden. De kans is aanwezig dat meer asbest gedumpt zal worden. Is het de overweging waard om de stortbelasting op asbest juist vanwege het afgekondigde verbod per 2024 te versoepelen om ongewenste effecten, zoals illegale dumping, te voorkomen? Zo ja, per wanneer zou dit kunnen? Zo nee, waarom niet? Welk milieudoel is gediend met een stortbelasting op asbest of asbesthoudend materiaal?

De leden van de VVD-fractie merken op dat tijdens het rondetafelgesprek over Asbest in de Kamer van 18 november 2015 een aantal suggesties (zoals het beschermen met foam, eenvoudiger en goedkoper verwijderen, meer toepassen van een risicobenadering et cetera) is gedaan. Welke suggesties vindt de Staatssecretaris interessant om nader af te wegen? Wil de Staatssecretaris de Kamer hierover informeren? In hoeverre is de Staatssecretaris met deze partijen in gesprek om de asbestverwijderingsopgave goedkoper, sneller en makkelijker te maken?

Er ligt nog 120 miljoen vierkante meter asbesthoudend dak in Nederland, zo weten deze leden. Het grootste deel daarvan, bijna 100 miljoen vierkante meter bij de agrarische sector. Jaarlijks wordt in totaal zo'n 4 miljoen vierkante meter verwijderd. Hoe gaat de Staatssecretaris voorkomen dat boeren de dupe worden van strenge overheidsregels en de naderende deadline van 2024 wanneer het asbesthoudende dak vervangen moet zijn? Waar dienen de boeren hun vee te houden als de stallen niet meer in gebruik mogen zijn vanwege de aanwezigheid van asbest?

De leden van de PvdA-fractie vragen of de Staatssecretaris in beeld heeft hoe groot de totale opgave op het gebied van asbestdaken is in Nederland, de ruimtelijke spreiding hiervan en wat de omvang per locatie is. Zo ja, kan de Staatssecretaris dit met de Kamer delen? Zo nee, deelt de Staatssecretaris de mening dat dit op korte termijn in beeld gebracht moet worden? Op welke termijn is de Staatssecretaris voornemens dit te doen?

De leden van de PvdA-fractie hebben enkele vragen over de subsidieregeling die ingesteld is voor het verwijderen van asbestdaken. Genoemde leden vragen of deze regeling zowel voor particulieren als bedrijven geldt. Zit er een ondergrens voor de subsidie in? Deze leden begrijpen dat er per 1 januari 2016 een subsidieplafond is ingesteld van 10 miljoen euro voor de subsidieregeling ter bevordering van het verwijderen van asbestdaken. Genoemde leden vragen of in het uitkeren van deze subsidie, mede gezien het plafond, prioriteiten worden gelegd op de situaties waar de risico's het grootst zijn. Zo ja, op welke wijze gebeurt dit? Zo nee, waarom niet? Deze leden vragen daarnaast op welke wijze gemonitord wordt of de beschikbare middelen efficiënt ingezet worden. Verwacht de Staatssecretaris dat de subsidieregeling voldoende stimulans zal zijn om alle

asbestdaken voor 1 januari 2024 te verwijderen? Zo nee, welke andere mogelijkheden overweegt de Staatssecretaris om deze doelstelling te halen? Op welke wijze zal de Staatssecretaris de Kamer informeren over de voortgang van de saneringsopgave?

De leden van de PvdA-fractie maken zich zorgen over de inmenging van malafide bedrijven die asbest verwijderen. Welke stappen worden genomen om dit te voorkomen? Zou de afvalstoffenheffing op het storten van asbesthoudende materialen een rol kunnen spelen in de toename van malafide bedrijven? Zo ja, welke stappen kunnen gezet worden om dit te voorkomen? De genoemde leden vragen of de 29 omgevingsdiensten voldoende expertise in huis hebben met betrekking tot asbest en op welke wijze handhaving plaatsvindt.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat de Staatssecretaris de LTO-methode wilt omarmen om de eigenaren te helpen door regionaal de aanpak te bundelen. Komt er op landelijk niveau regie op alle regionale initiatieven?

De leden van de CDA-fractie zien dat er aandacht is voor het verwijderen van asbestdaken. Maar deze leden signaleren ook dat veel mensen niet op de hoogte zijn van de Subsidieregeling verwijderen asbestdaken. Welke voornemens heeft de Staatssecretaris om de regeling bekender te maken in Nederland?

Tijdens een aantal werkbezoeken en gesprekken rondom asbest hebben de leden van de CDA-fractie vernomen dat het gewenst was dat werkmethoden voor het verwijderen van asbest gestandaardiseerd en verduidelijkt worden. In het veld vragen mensen zich onder andere af hoe ver het reinigen van een werkgebied gaat. Moeten bijvoorbeeld boorgaten waarin de schroef zat waarmee de dakplaten aan de gordingen waren bevestigd met een stofzuiger uitgezogen worden? En wanneer is het zinvol om bij restanten asbestcement in een gebouw dit als een binnen-sanering te zien en daarop te handhaven, als vervolgens aan hetzelfde gebouw de dakplaten via een buitensanering worden verwijderd? Standaardiseren zou kostenverlagend kunnen zijn. Is de Staatssecretaris bereid om een standaardisering en verduidelijking van de regels met voortvarendheid te bekijken, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Uit de praktijk blijkt dat er conflicterende wet- en regelgeving is ontstaan. Bij het Besluit asbestwegen milieubeheer is de Minister van Infrastructuur en Milieu het bevoegde gezag. Maar sanering van een asbestbodem valt onder de Wet bodembescherming of Wet milieubeheer waar de provincie of gemeente het bevoegde gezag is. En in de praktijk zijn zelfstandige onderzoeks- en verwijderingsprotocollen ontstaan. Eigenaren van asbestobjecten zien door de bomen het bos niet meer. De leden van de CDA-fractie vragen of de Staatssecretaris deze problematiek herkent en of zij erkent dat hier oplossingen voor moeten komen.

De leden van de CDA fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is om asbestverwijdering en het terugplaatsen van nieuwe dakbedekking in één werk gang mogelijk te maken. Zo nee, waarom niet?

Is de Staatssecretaris er mee bekend dat verzekeringsmaatschappijen overwegen om vanaf 1 januari 2024, als het houden van asbestdaken is verboden, geen dekking meer te bieden bij schade, zo vragen de leden van de CDA fractie. Zo ja, wat betekent dit in de praktijk voor personen die na 1 januari 2024 nog in het bezit zijn van een asbesthoudend dak? Op dit moment zijn veel eigenaren van asbesthoudende daken financieel minder draagkrachtig, bijvoorbeeld eigenaren in de landbouw en tuinbouw. Hoe gaat de Staatssecretaris stimuleren dat financieel minder draagkrachtigen ook hun asbesthoudende daken saneren, naast de huidige regeling? Is een subsidieregeling op maat een besprekbare weg?

Op dit moment dragen diverse provincies en gemeenten financieel bij aan de asbestsanering. Echter, het gesaneerde asbest moet ook op verantwoorde wijze gestort worden. Is de Staatssecretaris er mee bekend dat er stortbelasting betaald moet worden voor verwijderd asbest? Kan de Staatssecretaris aangeven hoeveel deze belasting bedraagt, zo vragen deze leden. Werkt de Staatssecretaris aan mogelijkheden om de kosten van het storten van asbest te beperken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke?

Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie welke fiscale regelingen mogelijk kunnen bijdragen aan de saneringsopgave.

Kan de Staatssecretaris de leden van de CDA-fractie inzicht geven in hoe in de ons omliggende landen omgegaan wordt met de asbest problematiek? Is de problematiek daar van een vergelijkbare omvang en hoe stimuleert de overheid daar sanering?

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris toe te lichten hoe de motie-Smaling/Van Veldhoven (Kamerstuk 34 300 XII, nr. 55), waarin wordt verzocht het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de voortrekkersrol van de gedeputeerde staten van Limburg en Overijssel te betrekken bij het overleg inzake asbestsanering, in de praktijk zijn uitwerking vindt.

Verder vragen de leden van de SP-fractie of de Staatssecretaris in kan gaan op de handhaving ten aanzien van asbestovertreders. Wordt er strakker gehandhaafd dan enkele jaren geleden? Hoe worden overtreders aangepakt? Hoe worden overtredende bedrijven aangepakt ten aanzien van de certificering (met andere woorden, op welke wijze wordt toegezien op de handelwijze van gecertificeerde bedrijven, wanneer wordt een certificaat ingetrokken en wordt daar ook op toegezien)? Ook vragen deze leden hoe het zicht is op de taken van de verschillende omgevingsdiensten. Kan de Staatssecretaris dit verder toelichten?

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of het klopt dat er gevallen bekend zijn dat de overheid door asbestvezels vervuilde grond saneert, zonder dat ook het asbest op het dak gesaneerd wordt. Op welke wijze kan er, wanneer nodig, een koppeling gemaakt worden tussen het saneren van de bodem en het asbest op het dak? Is de Staatssecretaris bereid belemmeringen die worden veroorzaakt door conflicterende wet- en regelgeving aan te pakken?

Ook vragen de leden van de SP-fractie hoe de Staatssecretaris het Besluit asbestwegen milieubeheer via de Aanvullingswet Bodem in de Omgevingswet zal verwerken.

Verder vragen deze leden hoe de tijd tussen het verlenen van de sloopvergunning en het verlenen van de vergunning voor het nieuwe dak geminimaliseerd kan worden.

Ook vragen deze leden of de Staatssecretaris bereid is naar alternatieve verwerkingsmogelijkheden van asbest te kijken.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris op welke wijze asbestsanering gestimuleerd kan worden, opdat eigenaren niet wachten tot het laatste moment om te saneren en de bouwsector nu kan profiteren van deze extra werkgelegenheid. Erkent de Staatssecretaris bijvoorbeeld dat de huidige regeling, zeker voor particulieren, een druppel op de gloeiende plaat is? Deze leden wijzen er op dat alleen al voor het vervangen van alle boerendaken 3 miljard euro nodig is.¹ Op welke wijze kan de Staatssecretaris zorgen voor betere financiële tegemoetkoming? Kan zij aangeven op welke wijze de rijksmiddelen de komende jaren in de pas zullen gaan lopen met wat daadwerkelijk nodig is om voor 2024 alle

¹ Volkskrant, 31 oktober 2015.

asbestdaken te vervangen? Deze leden horen graag haar visie hierop. Verder vragen deze leden naar de mogelijkheden om bij dakvervanging direct de verduurzaming van de panden (deze leden denken hierbij aan zonnepanelen, isolatie, et cetera) mee te nemen.

De leden van de SP-fractie vragen welke rol de Staatssecretaris zal gaan spelen ten aanzien van overkoepelende regie en het concretiseren van een tijdspad richting het uiteindelijke verbod op asbestdaken. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe zij haar rol in het geheel ziet?

Deze leden roepen op om tot een integrale aanpak van de asbestproblematiek te komen en daarmee een einde te maken aan de versnippering van taken en toezicht met betrekking tot asbest (toetsen, toezicht, branden en calamiteiten), het feit dat er onder auspiciën van verschillende ministeries conflicterende regelgeving bestaat die effectieve sanering belemmert en de huidige situatie dat nu iedere gemeente zijn eigen beleid voert. Kan de Staatssecretaris hierop reageren?

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar de voortgang omtrent de uitvoering van de motie-Smaling/Van Veldhoven over het betrekken van het IPO bij het overleg over asbestsanering (Kamerstuk 34 300 XII, nr. 55). Deze leden vragen de Staatssecretaris naar een laatste stand van zaken, een tijdspad omtrent uitvoering van deze motie en welke opties zij ziet om de voortrekkersrol van de gedeputeerde staten van Limburg en Overijssel te belonen met een tempoversnelling die ertoe leidt dat de saneringsdoelen voor 2024 realistisch worden.

De leden van de D66-fractie willen nogmaals de aandacht vestigen op het feit dat de Kamer reeds in 2011 de regering bij motie² heeft verzocht het asbestprobleem in scholen snel en gedegen aan te pakken, te beginnen met een inventarisatie. De leden van deze fractie vragen de Staatssecretaris nogmaals of zij haast wil maken met het inventariseren van het asbestrisico in scholen middels een inventarisatieplicht voor scholen waarbij het nog niet op orde is, met als doel dat iedere school in Nederland weet of er aldaar asbest aanwezig is. Er zijn immers nog steeds scholen die niet geïnventariseerd hebben, aangezien zij bijvoorbeeld aangeven dat ze nog aan het plannen zijn voor een verbouwing of dat ze er nu van afzien omdat een gebouw op de nominatie staat voor renovatie of sloop. Wat de leden van deze fractie betreft wordt daarbij 100% preventief gewerkt, dus met een inventarisatieplicht die niet enkel geldt wanneer er plannen zijn voor sloop en/of verbouwing. Is de Staatssecretaris hiertoe bereid? En hoe staat het met ziekenhuizen waarbij er gereede vermoedens bestaan dat er asbest aanwezig is in het gebouw? Deelt de Staatssecretaris de mening dat bij kleine ingrepen aan het gebouw, dus niet zijnde een grote officiële verbouwing, er eveneens sprake kan zijn van een risico op het vrijkomen van asbest? Hoe gaat de Staatssecretaris dat risico nu ondervangen?

Landelijk Asbest Volgstelsel

De leden van de VVD-fractie merken op dat uit recente berichtgeving³ blijkt dat iets minder dan de helft van de gemeenten geen asbestlocaties doorgeeft in het Landelijk Asbest Volgstelsel (LAVS). Kan de Staatssecretaris daarvoor een verklaring geven?

Deze leden vragen voorts op welke wijze mensen erachter kunnen komen of zij een asbesthoudend dak hebben. Worden zij actief door hun

² Kamerstuk 25 834, nr. 64 en nr. 65.

³ <http://www.nu.nl/binnenland/4207382/asbestvervuiling-in-helft-gemeenten-niet-geregistreerd.html>.

respectievelijke gemeenten hierop gewezen? In hoeverre is dit afhankelijk van het registreren van asbestdaken door gemeenten in het volgsysteem?

De leden van de PvdA-fractie vragen naar aanleiding van een artikel in de media⁴ of het klopt dat door bijna de helft van de Nederlandse gemeenten niet wordt geregistreerd in het LAVS. Deze leden vragen op welke manier dit systeem beter kan functioneren.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris om een reactie op het bericht dat in bijna de helft van het aantal gemeenten asbestvervuiling niet wordt geregistreerd in het daarvoor bestemde systeem.⁵ Deze leden vragen de Staatssecretaris of zij de mening deelt dat goede registratie veel ellende bij asbestbranden had kunnen voorkomen. Kan zij hierop reageren?

Kan de Staatssecretaris toelichten waarom er zo slecht van dit systeem, dat al in 2012 is ingevoerd, gebruik wordt gemaakt, zo vragen deze leden. Is de Staatssecretaris bereid om zo spoedig mogelijk tot verplichting over te gaan en deze verplichting niet alleen voor bedrijven maar ook voor eigenaren te laten gelden? Deze leden vragen waarom het opeenvolgende bewindspersonen tot nu toe niet lukt een nationale asbestinventarisatie van de grond te krijgen.

De leden van de D66-fractie vragen nadrukkelijk aandacht voor het zeer verontrustende bericht dat asbestvervuiling in de helft van de gemeenten niet geregistreerd is in het landelijke systeem dat hiervoor is ingericht.⁶ De leden van deze fractie vragen de Staatssecretaris om een reactie op deze berichtgeving. Daarin verzoeken zij in te gaan op de volgende vragen. Kan de Staatssecretaris bevestigen dat in 181 van de 393 gemeenten geen enkele asbestlocatie doorgegeven is aan het LAVS? Kan de Staatssecretaris bevestigen dat in met name Friesland en Limburg een overzicht van asbestlocaties ontbreekt, en zo ja, wat is de verklaring hiervoor?⁷ Deelt de Staatssecretaris de mening dat er sprake is van een behoorlijke spanning wanneer het registratiesysteem eerst goed gevuld moet zijn wil het zijn volledige toegevoegde waarde hebben, dat het LAVS pas daadwerkelijk wordt gevuld als het verplicht wordt om asbestlocaties door te geven maar dat zij tegelijkertijd het aanmelden van asbestlocaties pas verplicht wilt stellen als er voldoende ervaring is opgedaan en aangetoond is dat het systeem goed werkt? Deze leden vragen de Staatssecretaris hoe zij voornemens is uit deze zogenaamde kip-ei-situatie te komen. Is de Staatssecretaris bijvoorbeeld van plan om registratie per direct verplicht te stellen? Is de Staatssecretaris voornemens om zo snel mogelijk verbeteringen aan te brengen in het LAVS zelf, door het systeem door te ontwikkelen en ervoor zorg te dragen dat het ook optimaal werkt voor organisaties zoals woningbouwverenigingen? Is de Staatssecretaris bereid om aan deze verbeterslag een helder tijdspad te verbinden? Deelt de Staatssecretaris de verontrusting dat een meer dan suboptimale registratie er eveneens op kan wijzen dat er veel asbestbedrijven simpelweg geen gebruik maken van het LAVS of dat er sprake is van illegale asbestverwijdering?

---

⁴ Ibid. 3.

⁵ Ibid. 3.

⁶ Ibid. 3.

⁷ Uit gegevens zou blijken dat 80 procent van de Friese en 70 procent van de Limburgse gemeenten de gegevens nog niet in de database invullen.

Affakkelen bij Shell in Moerdijk

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de door de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu gevraagde reactie van de Staatssecretaris ten aanzien van de brand en het daarmee gepaard gaande affakkelen bij Shell in Moerdijk op 11 november 2015. Deze leden brengen in herinnering dat het affakkelen bij Shell die avond veel commotie, onrust en zorgen bij mensen in de directie omgeving heeft opgeleverd, temeer omdat er naast metershoge vlammen, die zichtbaar waren binnen een omtrek van maar liefst 40 kilometer, ook knallen te horen waren. Deze leden lezen dat de Staatssecretaris – samenvattend – aangeeft dat er niets was aan te merken op de communicatie rondom dit incident. Deelt zij voorts onverkort de mening van Shell dat «het niet aan de communicatie zal hebben gelegen» dat overlast voor de omgeving is ontstaan,⁸ of ziet zij toch enkele verbeterpunten op dat vlak? Deze leden lezen dat het onderzoek naar wat de reden was voor de noodzaak tot fakkelen nog gaande is. Is de Staatssecretaris bereid de onderzoeksresultaten met de Kamer te delen wanneer deze beschikbaar komen, zodat daar mogelijk lessen uit getrokken kunnen worden?

---

⁸ «Excuses van Shell Moerdijk, maar fakkelen is onvermijdelijk», BN DeStem, 12 november 2015, <http://www.bndestem.nl/regio/moerdijk/excuses-van-shell-moerdijk-maar-fakkelen-is-onvermijdelijk-video-1.5434768>.